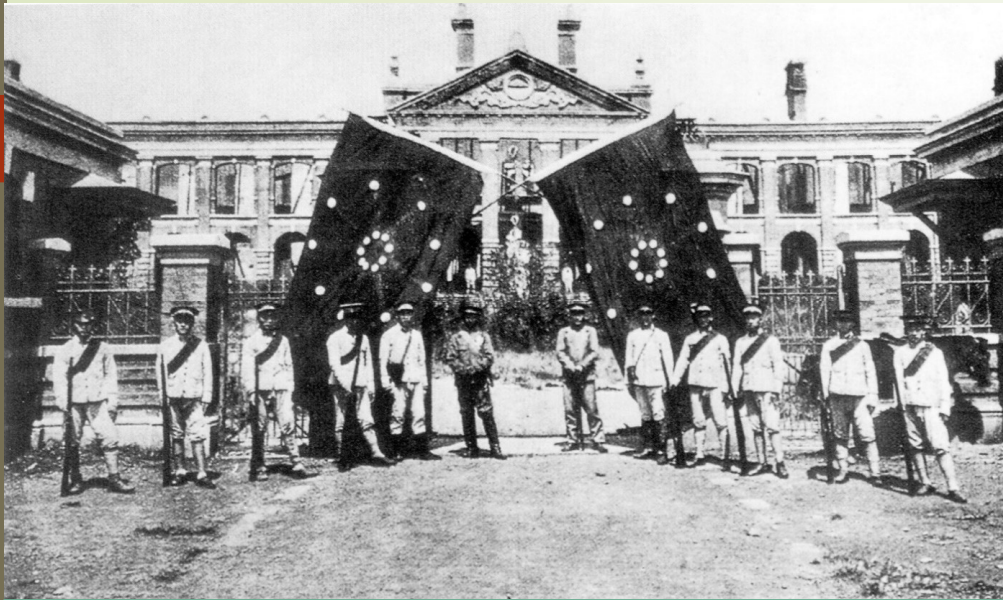
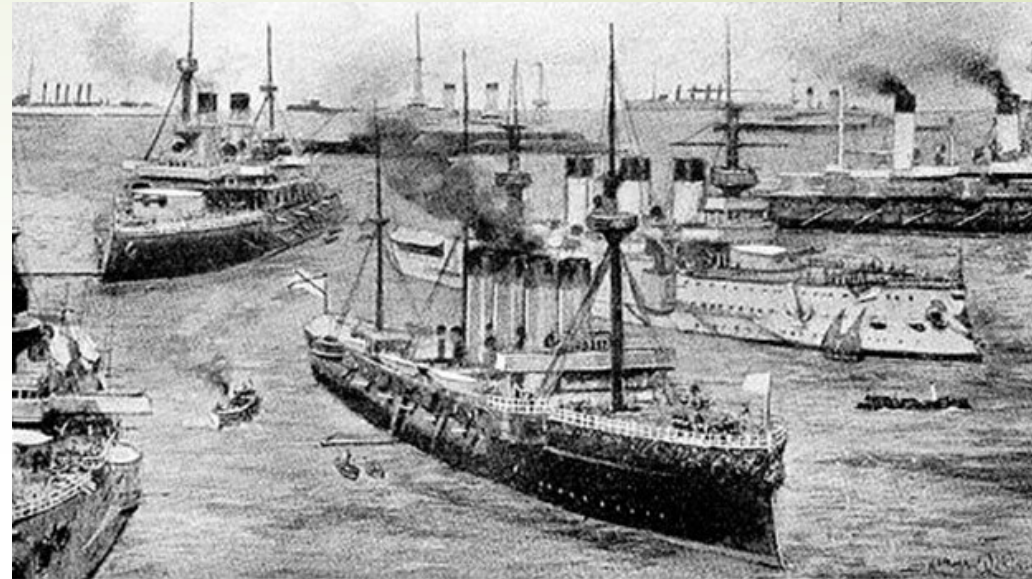

**Bài 23: PHONG TRÀO YÊU
NƯỚC VÀ CÁCH MẠNG Ở
VIỆT NAM TỪ ĐẦU THẾ KỈ
XX ĐẾN CHIẾN TRANH THẾ
GIỚI THỨ NHẤT (1914)**

Khởi nghĩa Vũ Xương bắt đầu cuộc Cách Mạng Tân Hợi, 1911

02/01/1905: Hạm đội Nga đầu hàng tại Cảng Arthur

- Đầu thế kỉ XX, khuynh hướng cách mạng dân chủ tư sản xuất hiện ở Việt Nam.
- Nguyên nhân:
 - + Tác động của trào lưu tư tưởng tư sản từ bên ngoài (Trung Quốc, Nhật Bản).
 - + Yếu tố yêu nước và sự xuất hiện các tầng lớp xã hội mới ở Việt Nam.
- Phan Bội Châu và Phan Châu Trinh là những nhân vật tiêu biểu.

I. PHAN BỘI CHÂU VÀ XU HƯỚNG BẠO ĐỘNG

Phan Bội Châu quê ở huyện Nam Đàn, tỉnh Nghệ An. Ông sinh năm 1867 với tên gọi là Phan Văn San (chính vào lúc nước ta bắt đầu mất cả 6 tỉnh Nam Kỳ). Ông xuất thân trong gia đình nhà nho nghèo yêu nước, nổi tiếng thông minh. Về sau vua Duy Tân lên ngôi, vì trùng tên với nhà vua (Vĩnh San), ông đổi tên là Bội Châu nghĩa là “Đeo ngọc”.

Khác với các nho sĩ thời phong kiến, Phan Bội Châu không xem việc thi cử đỗ đạt là một phương tiện để tiến thân mà ông chỉ coi đó là một cơ hội thuận lợi cho hoạt động chính trị. Trong 5 năm sau khi đỗ Giải nguyên, ông bôn ba khắp nước Việt Nam kết giao với nhiều chí sĩ yêu nước khác khắp cả nước như Phan Chu Trinh, Huỳnh Thúc Kháng, Trần Quý Cáp, Nguyễn Thượng Hiền, Đặng Thái Thân... để mưu cầu đại sự, với chủ trương dùng bạo lực để khôi phục độc lập.

PHAN BỘI CHÂU (1867 – 1940)

Một số lưu học sinh trong phong trào Đông Du (1905-1909)

Xuất dương lưu biệt

Làm trai phải lạ ở trên đời,
Há để càn khôn tự chuyển dời.
Trong khoảng trăm năm cần có tớ,
Sau này muôn thuở há không ai?
Non sông đã chết, sống thêm nhục,
Hiền thánh còn đâu, học cũng hoài.
Muốn vượt bể Đông theo cánh gió,
Muôn trùng sóng bạc tiễn ra khơi.

Bản dịch của Tôn Quang Phiệt

- PBC đề ra mục tiêu xây dựng Việt Nam hùng mạnh, chủ trương dùng bạo lực để giành độc lập
- Hoạt động:
 - + 1904: lập Hội Duy Tân để đánh đuổi giặc Pháp, giành độc lập, thiết lập thể chế quân chủ lập hiến và tổ chức phong trào Đông Du (tan rã năm 1908).
 - + 1912: lập Việt Nam Quang phục hội (chủ yếu ám sát), nhằm: “Đánh đuổi giặc Pháp, khôi phục nước Việt Nam, thành lập nước Cộng hòa Dân quốc Việt Nam”.
- 12/1913: Phan Bội Châu bị bắt.

II. PHAN CHÂU TRINH VÀ XU HƯỚNG CẢI CÁCH

Phan Châu Trinh hiệu là Tây Hồ. Ông sinh ra trong gia đình quan lại nhỏ yêu nước ở Quảng Nam. 29 tuổi đỗ Phó bảng (1901), cùng khoa với Phó bảng Nguyễn Sinh Huy (thân sinh của Nguyễn Ái Quốc). Năm 1902, ông được triều đình nhà Nguyễn bổ nhiệm làm Thừa biện bộ Lễ, nhưng tâm trạng chán nản cảnh quan trường ô nhục Ông nổi tiếng thông minh, kết giao với nhiều sĩ phu yêu nước nổi tiếng ở Quảng Nam. Tháng 7/1904, Phan Châu Trinh gặp Phan Bội Châu và hai người trở thành đôi bạn tâm phúc. Cuối năm này, Phan Châu Trinh lấy cớ phải về chăm lo việc thờ phụng tổ tiên thay cho anh cả đã mất, ông đã từ quan về quê. Từ đó, ông dốc lòng vào công cuộc cứu nước.

PHAN CHÂU TRINH (1872 - 1926)

Một số tác phẩm của cụ Phan Châu Trinh in năm 1958, nguồn từ Di cảo của cụ. Ảnh: HOÀNG NHUNG

- PCT chủ trương cứu nước bằng biện pháp cải cách, dựa vào Pháp để đánh đổ phong kiến.
- Hoạt động:
 - + 1906: cùng Huỳnh Thúc Kháng, Trần Quý Cáp, Ngô Đức Kế mở cuộc Duy Tân ở Trung Kỳ.
 - + Cuộc vận động chuyển thành phong trào chống Thuế năm 1908 ở Trung Kỳ.
- 1908: Phan Châu Trinh bị bắt.
- * Kết luận:
 - PBC và PCT đều xuất phát từ lòng yêu nước để tìm con đường giải phóng dân tộc, đó là con đường dân chủ tư sản.
 - Về phương pháp: PBC chủ trương bạo động, PCT chủ trương cải cách.

So sánh chủ trương cứu nước của Phan Bội Châu và Phan Chu Trinh?

NỘI DUNG	PHAN BỘI CHÂU	PHAN CHÂU TRINH
Giống nhau		
Khác nhau về chủ trương		

Nét khác biệt trong mục tiêu cứu nước của phong trào Cần vương so với phong trào yêu nước đầu thế kỉ XX là gì?

NỘI DUNG	Phong trào Cần vương	Phong trào yêu nước đầu thế kỉ XX
Mục tiêu cứu nước		

So sánh chủ trương cứu nước của Phan Bội Châu và Phan Chu Trinh

NỘI DUNG	PHAN BỘI CHÂU	PHAN CHÂU TRINH
Giống nhau	Xuất phát từ lòng yêu nước, theo khuynh hướng dân chủ tư sản để giải phóng dân tộc	
Khác nhau về chủ trương	Dân tộc trước, dân chủ sau	Dân chủ trước, dân tộc sau
Khác nhau về phương pháp	Dựa vào Nhật. Bạo động chống Pháp	Dựa vào Pháp. Cải cách, duy tân.

Nét khác biệt trong mục tiêu cứu nước của phong trào Cần vương so với phong trào yêu nước đầu thế kỉ XX

NỘI DUNG	Phong trào Cần vương	Phong trào yêu nước đầu thế kỉ XX
Mục tiêu cứu nước	Gắn “nước” với “vua” → cứu nước theo con đường phong kiến. Chỉ dùng biện pháp vũ trang	Gắn “nước” với “dân” → cứu nước theo khuynh hướng tư sản. Kết hợp nhiều biện pháp: đoàn kết dân tộc, chuẩn bị thực lực, vận động giúp đỡ từ bên ngoài, cải cách nhất là phải nâng cao dân trí, chấn dân khí, hậu dân sinh.